

Van de Voorzitter

Prof. dr. Willem de Haan

Bij het samenstellen van dit nummer van *De Criminoloog* voelde de redactie zich zeer gesterkt door de positieve reacties op het eerste nummer. Daarin werd onder meer aandacht besteed aan de toekomst van de criminologie en wat daarin de plaats is van een 'publieke criminologie'. Het is een actueel thema dat ook internationaal de gemoederen van veel criminologen bezighoudt. Daarom heeft de tweedaagse NVK marktdag/congres, op 18 en 19 juni in Leiden, dit jaar als thema: de publieke rol van de criminologie. Een van de discussiepunten is of een grotere publieke rol voor de criminologie in eigen land niet ten koste gaat van het wetenschappelijke gezag en de internationale uitstraling van de Nederlandse criminologie. In dit nummer van *De Criminoloog* stelt Cyrille Fijnaut vast dat Nederlandse criminologen zich internationaal (te) weinig internationaal onderscheiden en onderstreept hij het belang van internationalisering van de criminologie. Een criminoloog die zich dit zeker niet hoeft aan te trekken is René van Swaaningen. In een interview vertelt hij over zijn wetenschappelijke vorming, zijn onderzoek en zijn bijzondere leerstoel internationaal comparatieve criminologie. Voorts informeren we u over de belevenissen van een veldonderzoeker, een opmerkelijke scriptie, congressen, een afscheidscollege en nieuwe literatuur, promoties, benoemingen en conferenties.

INHOUDSOPGAVE

- 1 **Van de Voorzitter**
 - Opinie
 - Wat meer avontuur en wat meer massa
- 2 **Het Interview**
 - René van Swaaningen: Bijzonder hoogleraar internationaal comparatieve criminologie
- 4 **Uit het onderzoeksveld**
 - Grote, kale, lelijke mannen
- 5 **Buitengewone scripties**
 - Bedreiging. Afscherming van aangiften door politie en justitie
- 6 **Criminologische conferenties**
 - NVK-TvC studiemiddag Kwalitatief onderzoek in de criminologie
 - CIROC congres Politiek en georganiseerde misdaad
- 7 **Afscheid**
 - Frank Bovenkerk: Multi-culturaliteit, criminaliteit en culturele criminologie
- 9 **Recent verschenen**
- 10 **Promoties**
Benoemingen
- 11 **Agenda**

Opinie

Wat meer avontuur en wat meer massa

Prof. dr. Cyrille Fijnaut (Universiteit van Tilburg)

De lange lijst recente publicaties in het vorige, en eerste, nummer van deze nieuwsbrief demonstreert dat er in Nederland aan de meeste universiteiten en allerlei onderzoeksinstituten veel onderzoek wordt gedaan omtrent een groot aantal onderwerpen. Over de vitaliteit van het criminologisch onderzoek in dit land moet men zich dan ook niet direct zorgen maken. En evenmin over de maatschappelijke en, enger, de beleidsmatige relevantie van dit onderzoek: een zeer groot deel wordt verricht op verzoek van overheden of van instellingen die nauw aan de overheid zijn gelieerd. Verder kan iedere krantenlezer en televisiekijker zien dat de resultaten van deze onderzoeken op vrij grote schaal doorsijpelen in de media en op deze manier hun weg vinden in maatschappelijke debatten over misdaad en straf.

Dat criminologen in persoon weinig, te weinig, zouden figuren in 'de' maatschappelijke discussie – zoals Willem de Haan, mijn voorganger op deze plaats in de nieuwsbrief, suggereerde – mag op zichzelf waar zijn, maar moet hierom niet zonder meer worden betreurd. Als met die opmerking wordt bedoeld dat ze niet vaak meedoen aan allerlei praatprogramma's op televisie of aan voorgekookte, zoniet voorgeknipte, interviews op de radio, vind ik dit in elk geval niet erg. Het intellectueel niveau van veel uitzendingen ligt niet bepaald hoog en de kans dat niet-media-getrainde of media-verslaafde collegae zich laten verleiden tot volstrekt onverantwoorde uitspraken over bijvoorbeeld strafrechtelijke dossiers, die ze niet hebben bestudeerd of over verdachten waar ze niet mee hebben gepraat, is groot. Een kieskeurige opstelling in de richting van de media is veeleer op haar plaats dan hijgerig inpraten op elke camera en microfoon die voor de neus worden gehouden.

Klein, kortlopend, Nederlands

Belangrijker is dat de stroom aan publicaties ook aantoonbaar is dat Nederlandse onderzoekers veelal (samen)werken aan betrekkelijk kleine en kortlopende projecten. Zo te zien nemen verreweg de meesten onder hen in elk geval niet of nauwelijks deel aan nationale en/of internationale onderzoeksgroepen en vormen hun geschriften gewoonlijk geen onderdeel van veelomvattende en langjarige, al dan niet grensoverschrijdende, onderzoeksprojecten. Verder valt op dat de overgrote meerderheid van publicaties, ook als ze Engelstalig zijn, bij Nederlandse uitgeverijen zijn verschenen en niet werden uitgegeven door internationale en/of internationaal gerenommeerde Nederlandse uitgeverijen; publicaties bij gerenommeerde Duitse of Franse wetenschappelijke uitgeverijen zijn helemaal uitzonderlijk. Het heeft er dus veel van dat voor de meeste auteurs Nederland groot genoeg is. Het grotere Europa, België, Duitsland en Frankrijk op kop, ligt onderzoeksmatig kennelijk ver weg, om

maar te zwijgen over de onpeilbare afstand tot 'de rest' van de wereld. Een zeker provincialisme is de Nederlandse criminologie dan ook niet vreemd.

Natuurlijk moet men zich afvragen hoe dit komt. Hoe het komt dat er weliswaar door veel mensen over veel onderwerpen heel veel wordt gepubliceerd, maar dat dit wel gebeurt op grond van kleinschalig onderzoek en binnen de veilige grenzen van het eigen taalgebied. Hoe het komt dat het kennelijk moeilijk is om aan de Nederlandse universiteiten en op zichzelf staande onderzoeksinstituten voldoende avontuurlijk ingestelde kritische massa te vormen, waarvan de aanwezigheid een noodzakelijke voorwaarde vormt voor onderzoeksgroepen die gedurende langere periodes nationaal en vooral ook internationaal kunnen floreren.

Het ligt voor de hand dat voor dit probleem niet één enkele oorzaak kan worden aangewezen. Het zou kunnen zijn dat het een gevolg is van de krapte aan basale financiële middelen bij universiteiten, zodat zij niet uit eigen zak omvangrijke en langdurige internationale en/of multidisciplinaire onderzoeksprojecten kunnen betalen. Een rol zou ook kunnen spelen dat de externe financiering van het wetenschappelijk onderzoek – door welke instantie of uit welke bron dan ook – veel te veel is afgestemd op kleinschalig en dan vooral ook nog beleidsrelevant onderzoek. En wellicht moet ook worden meegeteld dat er in ons land te veel en te kleine universitaire afdelingen en op zichzelf staande instituten zijn, die allemaal pogen te overleven in de dagelijkse strijd om financiële middelen.

Maar welke de oorzaken ook zijn, gegeven de steeds sneller toenemende globalisering van het wetenschappelijk onderzoek wordt het tijd dat men zich afvraagt of het niet aangewezen is om doelgericht zoveel mogelijk goede en excellente onderzoekers te concentreren bij één of twee, bij voorkeur universitaire, onderzoeksinstituten die – dat ook – tevens volop zijn betrokken bij het geven van hoogwaardig internationaal criminologisch onderwijs. Dan pas zal de kritische massa ontstaan die de Nederlandse criminologie – in termen van onderzoek en onderwijs – internationaal vleugels kan geven.

Het Interview

René van Swaaningen: Bijzonder hoogleraar internationaal comparatieve criminologie

Dr. Richard Staring (Criminologie, EUR)

René van Swaaningen is met ingang van 1 november 2006 bijzonder hoogleraar internationaal comparatieve criminologie in de faculteit der dechtsgeleerdheid aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Bijzondere leerstoelen worden ingesteld voor vakgebieden of specialismen die te specifiek zijn om er een gewone leerstoel voor in te zetten. De Erasmus Universiteit heeft een wat afwijkend beleid en zet het ook in als middel voor carrièreontwikkeling voor zittend personeel. Fragmenten uit een interview, gehouden op zijn kamer op 1 juni 2009.

Hoe ben je op jouw vakgebied, internationaal en vergelijkende criminologie, terecht gekomen?

Ik ben daar eigenlijk van meet af aan al mee bezig geweest. Ik werkte in 1984-1985 als student-assistent voor Bianchi op de VU. Hij was gespeend van enig organisatietalent en toen heb ik als zeer jonge man vrij zelfstandig een internationaal congres georganiseerd. Ik kende daardoor direct iedereen, vooral in de kritische criminologiehoek, en iedereen kende mij. Willem [de Haan, rs] zei toen dat ik actief moest worden in *The European Group for the Study of Deviance and Social Control*. Dat heb ik gedaan, al jong heb ik papers gepresenteerd en sindsdien ben ik vanzelf vooral in het Engels gaan publiceren. Vooral omdat mijn soort criminologie, die toch vooral bespiegeld en theoretisch is, eigenlijk veel beter past in de Engelse criminologische traditie dan in de Nederlandse.

Op een congres van die *European Group* liep ik Fijnaut tegen het lijf en die zei 'wil je niet naar Rotterdam komen?'. Ik had op de VU allemaal losse baantjes. Bianchi was met pensioen, een aantal mensen heeft zich nog wel voor me ingespannen, maar in de criminologie werd toen niet meer echt geïnvesteerd. Daar komt het op neer. Fijnaut zei 'we hebben dat internationale studieprogramma, John [Blad, rs] coördineert dat nu, jij hebt veel internationale contacten en ervaring, je zit in die kritische criminologie dus dat lijkt me echt iets voor jou. Toen ben ik dat internationale studieprogramma, het door Louk Hulsman ontwikkelde *Common Study Programme*, gaan coördineren met John en daar zit een keur aan internationale

criminologen. Mensen als Jock Young zaten daar toen ook al in en Sebastian Scheerer uit Duitsland, bekende figuren. Dus ik had dat netwerk al en ik wist inmiddels ook veel van diverse buitenlandse. Toen begon ook hier [Rotterdam] de klad in de criminologie te komen en met Fijnauts vertrek naar Leuven had men mij hier niet meer zo nodig, leek het. Toen ben ik me wat meer op Latijns Amerika gaan richten. Veel van de Latino's in het *Common Study Programme* gingen weer terug en dan kregen ze daar posities aan de universiteiten of bij de overheid en nodigden hun docenten uit om over te komen. Zo ben ik vaak in Latijns Amerika geweest. Het is dus vrij toevallig allemaal gelopen.

Waar gaat je proefschrift over?

Het theoretische deel gaat over de vraag hoe de kritische criminologie in een impasse is geraakt en wat er nu de waarde nog van is, en het empirische deel gaat over strafrechtshervormingsbewegingen in diverse Europese landen. Hoe is de kritische kijk op strafrecht en criminologie, opgekomen in verschillende landen, in totaal verschillende contexten. Spanje had toen nog een dictatuur, Italië had de Brigate Rosse, in Nederland had links de wind nog mee. Hoe is het opgekomen, wat is het maatschappelijk draagvlak geweest, wie zat er achter en waarom heeft het als perspectief ingeboet? En dan de vervolgvraag: hoe worden er in verschillende landen pogingen gedaan om aan het kritische gedachtegoed vorm te geven in een tijd dat engagement in de wetenschap niet meer vanzelfsprekend is? Vooral de comparatieve kant is – en dat vind ik met die leerstoel het belangrijkste – belangrijk om, wat Beck met een prachtige term het *methodological nationalism* heeft genoemd, zichtbaar te maken en te overstijgen natuurlijk. Dat de context waarin perspectieven ontstaan, de politieke context, de economische, de culturele, heel bepalend zijn voor de vorm die ook een theorie en stroming in de criminologie krijgt. Dat je de theorie nooit los kunt zien van de cultuur, waarin die wordt toegepast.

De antropoloog in mij kijkt verbaasd naar de titel van je leerstoel: internationaal, vergelijkend...

Dat zou criminologie inderdaad per definitie moeten zijn. Ik zou dan ook heel gelukkig zijn met de opheffing van mijn leerstoel, als het vanzelfsprekend is dat je naar je eigen werkelijkheid kijkt met een Europese en mondiale werkelijkheid als context. Ik vind eigenlijk – en in mijn oratie zeg ik dat ook – dat de Nederlandse criminologie momenteel nogal parochiaal is – maar niet alleen de Nederlandse hoor. De internationale blik zou zo vanzelfsprekend moeten zijn dat het tot de bagage van iedere criminoloog zou moeten behoren. Afstand nemen van je methodologische nationalisme en je etnocentrisme, dat ziet David Nelken als de belangrijkste functie van de comparatieve criminologie en daar sluit ik me bij aan.

Hoe doe je dat?

Ja, door je eigen vanzelfsprekendheden te leren zien en los te laten. Want dat zijn je blinde vlekken. Ik denk dat een langdurig verblijf van onderzoekers in een buitenland heel belangrijk is voor de vernieuwing van de Nederlandse criminologie. Heel veel criminologisch onderzoek is sterk geënt op Nederlandse patronen, die helemaal niet zo vanzelfsprekend zijn. Zeker in een multiculturele samenleving is het steeds minder vanzelfsprekend geworden. Ik denk dat je een betere onderzoeker bent als je met een frisse blik naar je eigen werkelijkheid kijkt.

Comparatief onderzoek, of het nu historisch of internationaal is, kan daar een heel mooi vehikel toe zijn. Maar ik heb het altijd wel als een *vehikel* gezien tot een betere blik op Nederland in zijn context. Niet dat alle criminologen in Nederland zo nodig landenvergelijkingen moeten doen. Comparatieve criminologie als landenvergelijking blijft altijd zinvol, maar tegenwoordig zou het ook juist een landenoverstijgende criminologie moeten zijn. Ik sluit me aan bij Appadurai, dus ik ben bezig om aan de culturele criminologie, waar ik me verwant mee voel, nadrukkelijker een mondiale component te geven.

Wat is er criminologisch aan de culturele criminologie?

Dat is een heikel punt. Ik vind het bedenkelijk dat de criminologie zo groot is geworden en tegelijkertijd aan blikvernaauwing leidt. Criminaliteit is een fenomeen, een uiting van maatschappelijke ontwikkelingen en de criminoloog heeft de natuurlijke neiging om dat om te draaien. Om die criminaliteit als focus te nemen en dan te kijken in wat voor samenleving dat is ingebed – als hij zich die sociologische vraag überhaupt al stelt. Ik denk dat we dat helemaal moeten omdraaien en dat we ook socioloog zijn, of psycholoog voor mijn part, maar voor alles maatschappelijke ontwikkelingen bestuderen met criminaliteit als onderzoeksthema. De *main stream* criminoloog richt zich op criminaliteit alsof het een cosmetisch iets is dat je kunt wegpoetsen. Dat is wat Engbersen 'de verschraling van de criminologie' heeft genoemd. Het is teveel een intern discours geworden. Met de groei van de criminologie zou je eigenlijk verwachten dat het veld breder wordt, maar het is vooral meer van hetzelfde geworden: heel veel weten van heel weinig.

Ik zie mezelf vooral als maatschappijwetenschapper die criminaliteit en haar beheersing bestudeert. Het juridische element is daarbij op twee manieren van belang. Ik ben blij dat ik ook (kandidaat-)jurist ben; ik begrijp de juridische manieren van denken. Ik begrijp hoe de formele controlesystemen ongeveer werken. Dat vind ik een meerwaarde. Ik vind het ook in normatieve zin een meerwaarde hebben, want met de toename van het *What Works* denken loop je het risico dat je in een technocratische criminologie belandt. We gaan even kijken wat voor truc we moeten toepassen om een fenomeen te onderdrukken. De normatieve kant wordt totaal vergeten als we niet oppassen en dan ben ik blij met een jurist die wijst op het belang van de rechtstaat en op het feit dat interventies aan bepaalde normen moeten voldoen, waaronder rechtsbescherming en humaniteit. Dus zowel empirisch als normatief hecht ik sterk aan de relatie met de rechtswetenschappen en de rechtspraak.

Jouw criminologie is eerder bespiegelend en theoretisch dan empirisch, wat is er mis met een empiristische criminologie?

Niets. Ik vind empirisch onderzoek onmisbaar voor elke wetenschapsbeoefening. Waarom ik me meer op de bespiegelende en theoretische kant bevind, heeft twee redenen. De hoofdreden is dat ik dat goed kan, daar ligt mijn sterke kant. Methodologie had in mijn opleiding niet de positie die het nu heeft. Een ander punt is dat er heel veel empirici zijn en heel weinig theoretici, die de data van een afstandje bekijken. Nou, laat *mij* dat dan maar doen.

Waarom is afstand nemen van belang?

Omdat het ons wetenschappelijk verder brengt dan het doen van onderzoek dat bijna een *spitting image* is van het vorige.

Dat brengt ons niet verder, dat vind ik niet interessant. Onderzoek waarvan ik denk ‘hadden we dat al niet eens onderzocht?’ Nee, want er is één variabele anders: dat bedoel ik met verkeerd empirisme; die haarkloverij op de vierkante millimeter. Dat vind ik geen interessante criminologie. Om betere vragen te stellen moet je zo nu en dan even afstand nemen van de platte empirie. Begrijp me niet verkeerd, reflectie of theorie blijft volstrekt in de lucht hangen als er geen empirisch onderzoek is, dus dat moet je zeker ook – en misschien wel primair! – doen. Verkeerd empirisme is onderzoek waar helemaal geen theorie bij zit en waar de analyse van de data heel erg plat is; zo van: ‘we hebben die en die correlaties gevonden’ en dat is het dan. Ik denk dat de criminoloog weer meer een intellectueel moet worden in de klassieke Franse zin van het woord: de op de maatschappij betrokken wetenschapper die zich op grond van zijn kennis met de maatschappij bemoeit. In het onderwijs probeer ik daar vorm aan te geven. Ik probeer altijd de grote maatschappelijke vraagstukken van het moment te betrekken bij het thema waar ik op dat moment college over geef.

Over de toekomst, wat heb je voor jezelf uitgezet?

We hebben bij onze sectie [Criminologie-EUR, rs] een flink aantal goede empirische onderzoekers die heel duidelijk met een niet-nationalistische methodologische blik naar de werkelijkheid kijken. Een aantal daarvan was al op die manier bezig; het is echt niet met mijn leerstoel begonnen. Er komt nog een aantal projecten, als alles doorgaat bijvoorbeeld binnen het NWO-programma Conflict en veiligheid, of binnen het Zevende Kaderprogramma (FP7) van de Europese Unie gericht op havens. Ik zal vooral voor thema's kiezen waar local en global bij elkaar komen, zoals dat in Rotterdam als internationale stad op heel veel vlakken gebeurt. Ik vind dat ook het interessantst en mijn kracht zit daarbij vooral in het duiden, wat betekent dit, waar gaat het heen? Verbanden leggen, een creatieve blik op onderzoek en kijken hoe het zich tot elkaar verhoudt. En daar hoop ik de echte empirici mee te enthousiasmeren.

Uit het onderzoeksveld

Onderzoekers die hun methodologische dilemma's en oplossingen willen delen met een breder lezerspubliek, kunnen contact opnemen met de redactie van de nieuwsbrief.

Grote, kale, lelijke mannen

Drs. Reijer Verwer (Rijksuniversiteit Groningen)

Het zal u bekend zijn dat er een groeiend aantal ‘sociale investeringen’ wordt gedaan in zogeheten Vogelaarwijken. Het zal u ook bekend zijn dat meestal niet kan worden vastgesteld of deze projecten en interventies hebben ‘gewerkt’. Degenen van u die (wetenschappelijke) evaluaties van lokaal veiligheidsbeleid lezen, moeten wel eens de indruk hebben gekregen: ‘ze doen maar wat’. Ik kon mij laatst niet aan die indruk onttrekken toen ik bij mijn veldonderzoek in een van de veertig Vogelaarwijken deelnam aan een ‘overlastoverleg’.

Aanleiding voor het overleg is dat de voor deze wijk ‘normale’ problemen van veiligheid en leefbaarheid in het afgelopen halfjaar erger zijn geworden. Niet zozeer in omvang maar wel in hun aard. Een groep jongeren die voorheen alleen maar storend rondhing, maakt zich nu ook schuldig aan vandalisme, intimidatie, bedreiging en geweldpleging. In een jongeren-centrum zitten we ‘om de tafel’ en voor het eerst tijdens mijn veldwerk maak ik mee hoe een lokale veiligheidsinterventie tot stand komt. Mijn respondenten spreken met elkaar over de maatschappelijke oorzaken van een lokaal veiligheidsprobleem en proberen gezamenlijk te bepalen wat het juiste beleidsmiddel is om die oorzaken aan te pakken. Tijdens het overleg wordt op verschillende manieren verwoord dat het met de jongeren van kwaad tot erger wordt, omdat zij steeds weer de grenzen opzoeken en keer op keer ervaren dat ‘handhaving’ uitblijft. Daar moet nu iets aan worden gedaan. Er moet – nu eindelijk – worden ‘gehandhaafd’. Zo'n proces van besluitvorming heb ik tot nu toe niet of nauwelijks uit beleidsnota's, projectvoorstellen en interviews kunnen reconstrueren. Ik zit van opwinding bijna op mijn stoel te wippen door de redeneringen en begrippen van mijn respondenten die in mijn onderzoek een centrale plaats innemen: ‘sociale controle’ en ‘vertrouwen’.

De aanwezige professionals zijn: de buurtopbouwwerker, de jongerenwerker en straathoekwerkers, de gebiedsadviseur en woonconsulent. De wijkagent is niet aanwezig. Onder het mom van een integraal veiligheidsbeleid moeten deze professionals gezamenlijk iets met (of tegen) de groep jongeren doen. Zij concluderen dat ‘de bestaande aanpak’ heeft bijgedragen aan het verergeren van het probleem en dat deze hen (daarom) geen oplossing biedt. Het overleg is bedoeld om te komen tot een nieuwe en concrete aanpak.

De wijkmanager zit het overleg voor. Hij opent met de uitspraak dat de wijk ‘bekend staat om overlast en intimidatie’ en introduceert vervolgens twee werknemers van een particulier beveiligingsbureau aan de professionals. Het beveiligingsbureau is op aandringen van de wethouder door de gemeente ingeschakeld. De twee beveiligers zijn uitgenodigd om te vertellen over hun opdracht en manier van werken. Zij winnen meteen de sympathie van de professionals door zichzelf te bestempelen als ‘grote, kale, lelijke mannen’. Zij schetsen de situatie van een wijk waar in een aantal straten ‘de angst regeert’. Al snel krijgen ze bijval van de professionals die zich herkennen in de situatie. Men betreft de angst enerzijds op zichzelf. Zij kunnen hun eigen werk niet meer doen of durven dat niet, omdat de houding van sommige jongeren ‘contact leggen’, ‘aanspreken’ en ‘meekrijgen’ bijna onmogelijk maakt. Deze jongeren ‘nemen niks meer van je aan’ en gedragen zich agressief of zelfs bedreigend wanneer ze worden aangesproken. Men betreft de angst anderzijds op bewoners. In deze straten kunnen bewoners ‘niet meer op elkaar aan’ en ‘hebben zij het vertrouwen verloren’. Wanneer iemand (nog) iets durft te zeggen van ‘rondhangerij’ of geluidsoverlast, wordt diegene (juist) het slachtoffer van ‘pesterijen’, intimidatie, bedreiging, vandalisme en ‘klappen’. Bovendien hoeven zij geen hulp of ruggensteun van andere bewoners te verwachten. Daarnaast zijn bewoners van deze straten volgens de professionals terecht ‘meldingsmoe’ want ‘er wordt toch niets aan gedaan’. In mijn kladblok noteer ik dat bewoners een cynisch vertrouwen hebben in zowel elkaar als in lokale instellingen.

Beveiligers als breekijzer

Het overleg begint in mijn ogen steeds meer een therapeutisch groeps gesprek te worden waarin frustraties worden geuit over het gebrek aan 'handhaving' binnen de 'bestaande aanpak'. De jongerenwerker vertelt bijvoorbeeld over een incident waarbij eieren en verf tegen huizen en auto's zijn gegooid en waarop 'niemand is afgekomen' en er nadien 'niks mee is gedaan' terwijl hij – en hij niet alleen – precies weet 'wie het waren'. Het gebrek aan 'handhaving' rekent men vooral de wijkagenten aan die 'te weinig in de wijk zijn' omdat de politie kampt met een 'capaciteitsprobleem'. Wat zwaarder weegt is dat (sommige) wijkagenten er voor kiezen om niet op te treden wanneer zij wel ter plaatse zijn. Een van de beveiligers omschrijft de eigen inzet als 'wij vullen de hiaten op die de sociale wijkagent veroorzaakt'. Dit valt in goede aarde bij de meeste professionals. Men lijkt het erover eens te zijn dat de beveiligers kunnen fungeren als breekijzer om iets los te wrikken dat zij zelf niet meer kunnen of durven loswrikken, en waarvan zij verwachten dat de politie er niet toe in staat of bereid is. Vooral het fysieke aspect van de inzet wordt benadrukt: grote, kale, lelijke mannen worden – anders dan zichzelf – niet bang van iemand die onbeleefd reageert, die begint te schreeuwen en te dreigen. In mijn kladblok noteer ik dat het inschakelen van een particulier beveiligingsbureau een indicatie is van een cynisch vertrouwen tussen lokale instellingen.

Het beveiligingsbureau gaat aan de slag, maar amper een week later zet de gemeente het project alweer stop. Er zijn problemen ontstaan en aan het licht gekomen. Ik noem de drie belangrijkste. Ten eerste zijn de bewoners niet ingelicht over de inzet van het beveiligingsbureau. De onaangekondigde aanwezigheid van grote, kale, lelijke mannen leidt tot verontrusting onder bewoners en veroorzaakt 'incidenten'. Ten tweede krijgen de jongeren al snel door dat de beveiligers hen niks kunnen maken: het beveiligingsbureau speelde bluffpoker en heeft de hand overspeeld. De jongeren zijn hen gaan provoceren (er is zelfs een stoeptegel door de voorruit van de Chrysler gegaan). Ten derde blijkt na aanvang van het project dat de gemeente heel andere ideeën had over hoe de beveiligers moesten worden ingezet. Het was hun bedoeling om de professionals door de beveiligers te laten 'coachen en bijscholen' in de omgang met de groep jongeren. In mijn kladblok noteer ik dat het cynische vertrouwen verder is beschaamd.

Twee weken later schuif ik weer aan bij het overlastoverleg. Over de mislukte inzet van het beveiligingsbureau wordt niet gesproken, er wordt vergaderd over een bestuursmaatregel die zal voortbouwen op 'de bestaande aanpak'. Als ik vraag of men misschien is teruggekomen op de eigen conclusie dat 'de bestaande aanpak' geen oplossing biedt voor het verergerde veiligheidsprobleem, krijg ik een onnavolgbaar antwoord. Iets over 'korte lijntjes' en 'gekend zijn en gekend worden'. Niemand valt erover. Alleen ik val van verbazing bijna van mijn stoel.

Criminologische masterscripties, die om inhoudelijke dan wel methodologische redenen als opmerkelijk zijn te classificeren, kunnen in een korte of langere versie worden voorgedragen aan de redactie van de nieuwsbrief, die hieruit uiteindelijk een keuze zal maken.

Bedreiging. Afhandeling van aangiften door politie en justitie

Armanda Dezentjé (2009), Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Rijksuniversiteit Groningen, begeleider: Jan Nijboer.

Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek is het aantal bedreigingen (ondervonden door burgers van 15 jaar en ouder) van 1995-2005 met ongeveer de helft toegenomen. Het aantal door de politie voor bedreiging opgemaakte processen-verbaal is in dezelfde periode zelfs met bijna 150 procent toegenomen. Uit een verkennend onderzoek van De Haan en Nijboer, gepubliceerd in *Delict en Delinquent* (37/1), bleek een groot deel van de aangiften van bedreiging door de politie niet naar het OM werd gestuurd. Ook verbaliseren politieagenten slecht.

Voor deze afstudeerscriptie is gekeken hoe het met de regio Groningen zit. Daarvoor zijn alle aangiften (N=608) in die regio ter zake van strafbare bedreiging uit de eerste helft van 2005 bekeken. De bevindingen uit het verkennende onderzoek worden onderschreven. In het algemeen kan gezegd worden dat een op de vier aangiftes tot een juridisch vervolg leidt. De politie maakt in iets minder dan de helft van de gevallen een dossier op, dat naar het OM wordt gestuurd. Bij het OM wordt uiteindelijk ongeveer de helft van de gevallen gedagvaard, die overigens meestal wel tot een veroordeling leiden. Bedreigingen in de sfeer van huiselijk geweld of bij instanties leiden significant vaker tot verder onderzoek dan bedreigingen in de sfeer van alcohol en drugs, het verkeer, in het criminele circuit, in de buurt en tussen kennissen. Dit verschil kan worden verklaard door de afspraken die de politie met de ketenpartners heeft gemaakt. Huiselijk geweld is in de provincie Groningen namelijk tot één van de speerpunten verklaard, waardoor de politie altijd onderzoek dient te verrichten resulterend in een proces-verbaal.

De voornaamste reden om dossiers niet naar het OM te sturen is vaak het ontbreken van voldoende wettig en overtuigend bewijs. Voor een strafbare bedreiging conform artikel 285 Sr dient (minimaal) sprake te zijn van voorwaardelijke opzet, dient de vrees van het slachtoffer reëel te zijn en zal uit de aard en omstandigheden moeten blijken of de bestanddelen van het artikel vervuld zijn. De processen-verbaal kunnen lang niet altijd aan deze vereisten voldoen. Bij één op één situaties en een ontkennende verdachte, bij onvoldoende daderindicatie of bij een onvoldoende exacte weergave van de feiten en omstandigheden waaronder de bedreiging zich voordeed, is de bewijsopdracht feitelijk onhaalbaar.

De politie heeft de problemen op het gebied van de kwaliteit van processen-verbaal inmiddels gesignaleerd en dit heeft geleid tot diverse proefprojecten en programma's waarmee getracht wordt hier verbetering in te brengen.

NVK-TvC studiemiddag Kwalitatief onderzoek in de criminologie

Dr. Melvin Soudijn (KLPD)

Afgelopen maart werd door de NVK een studiemiddag over kwalitatief onderzoek in de criminologie gehouden. De aanleiding was het verschijnen van het TVC-themanummer met dezelfde titel (50/4). En de aanleiding daartoe was weer de verzuchting dat zoveel hedendaags criminologisch onderzoek het lijkt te moeten hebben van *gecrunchte* datasets, regressiepraktijken en standaarddeviaties. Maar is het wel zo slecht gesteld met kwalitatief onderzoek?

Na een inleidende presentatie van Hans Boutellier (die een kwalitatieve voorliefde moest bekennen) en Tom Decorte (die wat dat betreft ook al lang uit de kast was), verleidde Dirk Korf de zaal tot stellingen en reacties. Een aantal daarvan zal ik proberen hieronder weer te geven.

Hoewel de zaal overwegend met kwalitatieve onderzoekers gevuld was, hing er een zeer liberaal klimaat ten opzichte van kwantitatief onderzoek. Het was duidelijk dat de een de ander kan aanvullen. Belangrijker nog is dat het ook sterk afhangt van de onderzoeksvraag, welk instrument ingezet dient te worden. Kwalitatief onderzoek is dan ook zeer geschikt voor bepaalde fenomenen waar niet direct allerlei databestanden voor te vinden zijn, zoals bijvoorbeeld organisatiecriminaliteit. Maar ook bij onduidelijke concepten zoals bijvoorbeeld racisme is het een handig middel om tot resultaten te komen. Bovendien kan kwalitatief onderzoek de wereld achter de cijfers verduidelijken.

De discussie kwam pas echt goed op gang toen de vraag rees waarom kwalitatief onderzoek in de schaduw lijkt te staan van kwantitatief onderzoek. Daarbij nam de zaal als het ware collectief plaats op de psychoanalytische sofa van Dirk Korf. Er konden daarbij drie overkoepelende thema's worden aangevoerd.

Ten eerste kan niet worden ontkend dat er veel slecht kwalitatief onderzoek wordt uitgevoerd. Dit werpt toch een smet op het vak. Er wordt bijvoorbeeld geen methodologische verantwoording aangegeven (enkele auteurs schijnen zelfs beledigd te zijn als hierom wordt gevraagd, want dat zou immers het terrein zijn van de 'kwantitatieven'). Of een ingewikkeld vraagstuk wordt onderzocht door snel even een paar interviews te houden. Maar wat houden 'diepte-interviews' nu precies in? Hoe werkt het sneeuwbaaleffect door in de selectie van respondenten? Dat soort onderdelen zou dan ook veel meer aandacht behoeven.

Ten tweede is er ook sprake van een PR-drama. Het gevoel is dat kwalitatief onderzoek door opdrachtgevers toch vaak minder op waarde lijkt te worden geschat dan kwantitatief onderzoek. Het probleem is dat opdrachtgevers er soms te gemakkelijk vanuit gaan, dat iedereen eigenlijk wel met respondenten wat kan babbelen of dossiers kan doorlezen. Juist omdat het er soms zo makkelijk uitziet, wordt blijkbaar voorbij gegaan aan de lange training die eraan voorafgaat. Bovendien worden

kwalitatieve resultaten ook minder vertrouwd. Resultaten gebaseerd op 'harde' data, en ook zo gepresenteerd, lijken dan serieuzer over te komen. Cijfers en berekeningen geven onderzoek een aura van wetenschappelijkheid (schijnobjectiviteit). Ten derde zou kwalitatief onderzoek sterk gebaat zijn bij theoretische verdieping. Weliswaar kunnen beschrijvingen van het leven van een drugsverslaafde of illegale persoon interessant zijn (hoewel, na het zoveelste levensverhaal schieten we daar ook weer niet veel mee op), maar het zou beter zijn als er vaker werd gestreefd naar theorievorming. Er zou dan ook meer aansluiting gezocht moeten worden bij de bekende literatuur. Op zo'n manier komen we pas echt verder in ons inzicht en begrip van bepaalde feiten. En misschien worden er zo ook innovatieve onderzoeksmethoden geïntroduceerd.

In het kader van deze dag was de timing van Decorte en Zaitch (2009) perfect. Zij brengen dit jaar een studieboek uit dat is gericht op allerlei aspecten van het doen van kwalitatief onderzoek. Hopelijk zal een betere training aan studenten zorgen voor mooi nieuw kwalitatief onderzoek in de toekomst.

Decorte, T. & Zaitch, D. (red.) (2009) *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Leuven: Uitgeverij Acco. ISBN 978 90 334 7553 5.

CIROC-congres Politiek en georganiseerde misdaad Vere van Koppen MSc (NSCR & WODC)

Is er sprake van samenwerking tussen de politieke gevestigde orde en criminele netwerken of organisaties? In 1996 concludeert de commissie Van Traa dat er in Nederland geen stelselmatige verwevenheid is tussen de politiek en georganiseerde misdaad. Daarmee was het een tijdje gedaan met dit onderwerp. Op 13 mei jongstleden organiseerde CIROC een studiedag, waar de huidige kijk – nationaal, maar vooral internationaal – op de link tussen politiek en georganiseerde misdaad opnieuw onder de loep werd genomen. Binnen-, maar vooral buitenlandse sprekers lieten hun licht schijnen op deze vraagstelling.

Prof. Letizia Paoli (Katholieke Universiteit Leuven) deelt haar kennis over de politiek-criminele nexus in Italië. Ze benadrukt maar weer eens dat de Italiaanse situatie sterk afwijkt van georganiseerde misdaad in alle andere ontwikkelde Westerse landen. Het enige land dat hierop mogelijk een uitzondering vormt, is Japan. Paoli geeft verschillende verklaringen voor de grote maffia-invloed op politieke besluitvorming in Italië. Het verkrijgen van macht is voor maffiosi een belangrijk doel, waar georganiseerde criminelen in andere landen het vooral op geld hebben gemunt. Voorts krijgt de Italiaanse maffia ook meer kans om zich in de politiek te mengen, omdat het binnen de lokale cultuur ontbreekt aan toewijding aan de staat. Het aspect van een zwakke staat komt in meer verhalen naar voren als ontstaansconditie voor inmenging van georganiseerde misdaad in de politieke wereld. Paoli sluit haar verhaal af met voorzichtig positivisme. De afgelopen 20 jaar is de maffia-invloed in Italië, na een reeks veroordelingen, gedaald.

Prof. Peter Andreas (Brown University) laat zien dat de inmenging van criminelen in de politieke, legale wereld in

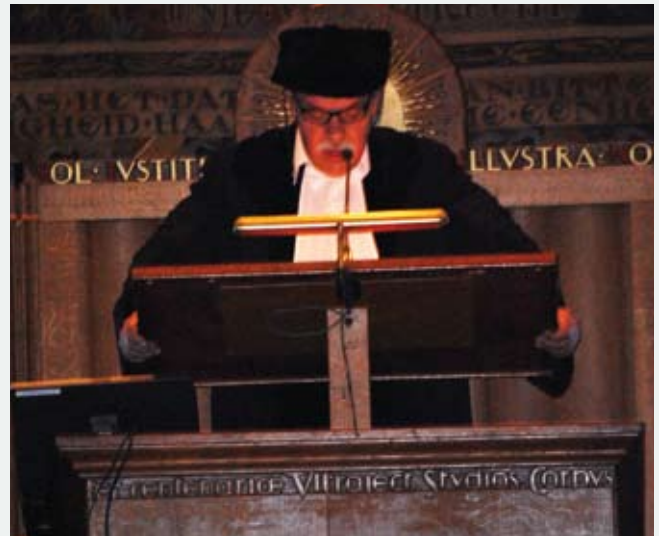
uitzonderlijke gevallen kan bijdragen aan een stedelijk belang en gebruikt de georganiseerde misdaad als verklaring waarom Sarajevo, ondanks de zwakke Bosnische defensie, zo lang weerstand kon bieden. Andreas refereert aan de uitspraak van een bekende Sarajevo-gangster, Jusuf 'Puka' Prazina: 'They all say I am a great criminal, why shouldn't I be a great general too'. Bij gebrek aan een goed overheidsleger namen criminelen hun werk over en werden zij gezien als locale helden.

's Middags komt onder andere Prof. Marc Cools (Universiteit Gent) aan het woord, die met een verhaal over Belgische politieke georganiseerde misdaad laat zien dat de verwevenheid in ieder geval vlak over de Nederlandse grenzen voorkomt. Op 18 juli 1991 wordt Minister van Staat André Cools (geen familie) door huurmoordenaars doodgeschoten. Later wordt bekend dat een aantal personen binnen het ministerieel kabinet (invloedrijke groep persoonlijke medewerkers) van medeminister Van der Biest nauwe contacten blijkt te onderhouden met het criminele milieu. Naar alle waarschijnlijkheid ontdekte Cools dat de verkiezingscampagne van Van der Biest zou worden gefinancierd met misdaadgeld, en werd hij daarom uit de weg geruimd.

Advocaat Gerard Spong sluit de dag af met een verhaal over misdaad en politiek op de Antillen. Hij bespreekt een aantal casus van onwettelijk gedrag van ambtenaren op de Antillen uit zijn eigen praktijk, zoals twee Antilliaanse ambtenaren die geld zouden hebben aangenomen in ruil voor visa. Tevens laat Spong deze kans niet onbenut om criminologen te wijzen op de kern van het onschuldigheidsbeginsel, dat zijn inziens nogal eens aan de wetenschappelijke laars wordt gelapt. En of er in Nederland sprake is, vraagt een toehoorder, van verwevenheid tussen politiek en georganiseerde misdaad? Die is er volgens Sprong 'al 150 jaar en zal alleen maar erger worden'. Maar voorbeelden of aanwijzingen daarvoor geeft hij helaas niet.

Of er in Nederland werkelijk sprake is van verwevenheid tussen politiek en georganiseerde misdaad blijft tijdens deze CIROC-dag onduidelijk. Het gebrek aan concrete aanwijzingen voor een nexus doet echter vermoeden dat de Van Traa-conclusies nog actueel zijn voor de huidige Nederlandse situatie.

Multi-culturaliteit, criminaliteit en culturele criminologie *Prof. dr. Dina Siegel (Universiteit Utrecht)*

Frank Bovenkerk hield op 3 juni zijn Utrechtse afscheidsrede. Daarin analyseerde hij het onderzoek naar criminaliteit zoals dat in multicultureel Nederland de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Het onderzoek bevatte niet alleen zijn eigen empirisch materiaal maar ook dat van zijn collega's en promovendi van het Willem Pompe Instituut. Hij probeerde antwoord te geven op vragen als: bestaat er een verband tussen etnische afkomst of etniciteit en misdaad? Wat is de aard van dit verband en wat zijn de consequenties voor het beleid en de strafrechtspleging? Dergelijke vraagstukken zijn de focus van het onderzoeksprogramma in de Utrechtse criminologie. Aangezien de nexus etniciteit-criminaliteit in onze buurlanden nog steeds taboe is, kan het daarmee volgens Bovenkerk als typisch Nederlands worden gezien.

Misdaadcijfers kunnen op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Als criminaliteitscijfers op jaarbasis worden bekeken, dan blijkt in absolute aantallen dat autochtonen sterker dan etnische minderheden zijn vertegenwoordigd. Maar als naar relatieve verhoudingen wordt gekeken, dan is de situatie anders. Antilliaanse Nederlanders tussen de 18 en 25 jaar scoren dan zeven keer zo hoog als autochtonen, Marokkaanse zes maal, Surinaamse vier tot vijf maal en Turkse vier maal. Volgens Bovenkerk laat een longitude studie naar criminaliteit, in combinatie met een koppeling van Rotterdamse bestanden van verschillende instanties (zoals de politie, jeugdzorg, consultatiebureaus), een nog zorgwekkender beeld zien. Het blijkt dan dat in de leeftijdscategorie van 18-24 jaar 54.7% van de Marokkaanse Nederlanders ten minste één keer met de politie te maken had (Antilliaanse en Surinaamse 40%, Turkse 36% en autochtone Nederlanders 18.4%). Bovendien recidiveerde 90% van de Marokkaanse Nederlandse jongemannen, tegenover 60% van de autochtonen. En dat ondanks alle multiculturele projecten, jongerenwerk, buurtvaders, enzovoort..

De verklaring van deze gegevens zoekt Bovenkerk in een combinatie van factoren. 'In de loop der jaren heeft mijn onderzoek me er in toenemende mate van overtuigd dat de hoge uitslagen van criminaliteit per etnische categorie de resultante is van de werking van twee factoren die het niveau van het cultureel-specifieke te boven gaan'. Dat zijn ten eerste een lage sociaal-economische positie en ten tweede het ontbreken van sociale controle. Cultuur biedt zelf geen sluitende verklaring, maar dient zelf verklaard te worden. 'In geen enkele cultuur worden mensen immers opgevoed als misdadigers'. Bovendien zijn zowel allochtonen als autochtonen slachtoffer van criminaliteit, zoals uit onderzoek blijkt (Bovenkerk, F. en D.J. Korf, *Dubbel de klos. Slachtofferschap van criminaliteit onder etnische minderheden*. Den Haag: Boom juridische uitgevers, 2007).

De verklaring van cultuur heeft vooral te maken met wat wij als cultuur zien. Niet in Marokko of Turkije, maar juist in de grote steden van Nederland, op school of kijkend naar de Amerikaanse televisie wordt als het ware een nieuwe etniciteit gecreëerd. 'Die nieuwe etniciteit is dynamisch, heterogeen en levert een grote variatie van culturele hybride mensen op'. Maar in onze risicosamenleving is etniciteit ook een risicofactor geworden. Politisering van de multiculturaliteit en islamofobie spelen een grote rol in de publieke debat. 'Het gelijkheidsbeginsel wordt door politici zonder bezwaar terzijde gesteld'.

Volgens Bovenkerk is de overheid tot nu toe weinig effectief geweest in oplossing van criminaliteit door etnische groepen, ondanks dat er van alles is geprobeerd. Het is daarom ook verkeerd om criminaliteit in de multiculturele samenleving te reduceren tot slechts een cultureel probleem. Bovenkerk bestrijdt dat politie en justitie etnisch specifiek beleid moeten voeren en dat rechters er vanzelfsprekend vanuit moeten gaan dat de afkomst een rol speelt. Mensen moeten als individu serieus worden genomen en het strafrecht dient 'binnen menselijke proporties' plaats te vinden, om Constantijn Kelk te citeren.

Conferentie culturele criminologie

In de beste traditie van cultureel criminologisch etnografisch onderzoek lag het accent van Bovenkerks afscheidsrede op 'mensen van vlees en bloed' en niet op etnische stereotypen en clichés. Daarom is het ook niet toevallig dat zijn presentatie werd gekoppeld aan een tweedaags congres 'Culturele Criminologie: Een uitdaging!' dat op 2 en 3 juni in Utrecht plaatsvond. Tientallen antropologen, criminologen, juristen, filosofen en vertegenwoordigers van andere disciplines kwamen bij elkaar om het verband tussen cultuur en misdaad te bestuderen. Een centraal uitgangspunt was niet zozeer de vraag hoe culturele criminologie verschilt van 'administratieve' of 'embedded' criminologie, maar welke inzichten het kan opleveren. In zeven plenaire panels werden uiteenlopende onderwerpen besproken: van visfraude in Urk tot misdaad in poëzie, van een terroristenafdeling in de gevangenis tot de ontbossing van equatoriale regenwouden, van beeldvorming in het strafrechtsproces tot jeugdbendes in Kaapstad, van dieren in politieberichten tot Rotterdamse interventieteams. De aanwezigheid van Frank Bovenkerk, één van de belangrijkste culturele criminologen van Nederland, stond daarmee borg voor een levendige discussie, waarin ruimte was om scherpe kritiek te leveren en taboes te doorbreken.

Vooraf voor de jonge onderzoekers was het congres een echte uitdaging!

Van het eerste Culturele Criminologie Congres (2007) 'Mozaïek van culturele criminologie', is inmiddels een bundel verschenen (Siegel, D., Gemert, F. van & Bovenkerk, F. (red.), *Culturele criminologie*, Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 2009). Daarbij wordt ingegaan op de betekenis, historische achtergronden en obstakels van de culturele criminologie in relatie tot het buitenland en Nederland in het bijzonder. Wanneer een bundel van het recente congres verschijnt, is nog onduidelijk.

Sinds het eerste nummer van *De Criminoloog* is de rubriek 'Signalementen' uit het Tijdschrift voor Criminologie verdwenen, om plaats te maken voor reguliere artikelen. In de rubriek 'Recent verschenen' vindt u voortaan de titelgegevens over recent verschenen publicaties in het Nederlandse taalgebied waarvan op de websites van de uitgevers, universiteiten en andere instellingen inhoudelijke aanduiding eenvoudig te vinden is.

- AD Misdaadmeter (2009). www.ad.nl/misdaadmeter/.
- Andersson Toussaint, P (2009). *Staatssecretaris of seriecriminaliteit*. Amsterdam: Prometheus, 248 blz., ISBN 978 90 3513 443 0.
- Barendrecht, J.M. e.a. (2009). *Kitty's ketens: meer voor minder rond rechtsbijstand. Voorstellen ontwikkeld in een interactief traject met 120 sleutelpersonen uit het veld*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 328 blz., ISBN 978 90 8974 064 9.
- Beke, B., Klein Hofmeijer, E. & Versteegh, P. (2009). *Gebiedsscan Criminaliteit en Overlast*. Apeldoorn/Den Haag: Politie en Wetenschap/Reed Business, 106 blz., ISBN 978 90 3524 368 2, Politiekunde 22.
- Biesma, S., Nijkamp, R., Zwieten, M. van & Bieleman, B. (2009). *Inventarisatie soft- en harddruggebruik in de gemeente Oldenzaal*. Groningen-Rotterdam: Intraval, 40 blz., ISBN 978 90 8874 055 8.
- Boone, M., Beijer, A., Franken, A.A. & Kelk, C. (2009). *De tenuitvoerlegging van sancties: maatwerk door de rechter?* Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 105 blz., ISBN 978 90 8974 086 1.
- Boorsma, J.S.W. & Tjihuis, A.J.G. (2009). *Actoren in de strafrechtspleging*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 106 blz., ISBN 978 90 8974 112 7.
- Brants, C. & Poel, S. van der (red.) (2009). *Diverse kwesties. Liber amicorum prof. dr. Frank Bovenkerk*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 438 blz., ISBN 978 90 8974 140 0.
- Brown, S. (2009). *Criminele schlemielen. Mislukte carrières in de Amsterdamse onderwereld*. Rijswijk: Elmar, 224 blz., ISBN 978 90 3891 911 9.
- Bruggeman, W. e.a. (2009). *Evaluatie 10 jaar politiehervorming*. Brussel: Federale Politieraad.
- Bruin, D. de, Dijkstra, M. & Breeksema, J. (2009). *Coffeeshops in Nederland '07. Naleving en handhaving van coffeeshopregels*. Den Haag/Utrecht: WODC/CVO, 149 blz., ISBN 978 90 71772 43 6.
- Buijs, A. (2009). *'Tekenen van vertrouwen.'* Op zoek naar risico's en kansen vanuit het perspectief van orde en veiligheid in woonwijken. Apeldoorn: Politie en Wetenschap, 71 blz.
- Buruma, Y. (2009). *Cultuurgeschiedenis van het strafrecht in 8 colleges*. Nijmegen: Ars Aequi Libri, 8 cd's.
- Decorte, T. & Zaitch, D. (red.) (2009) *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Leuven: Uitgeverij Acco. ISBN 978 90 334 7553 5.
- Esselink, S.H., Broekhuizen, J. & Driessen, F.M.H.M. (2008). *Solosurveillance, kosten en baten*. Apeldoorn/Den Haag: Politie en Wetenschap/Reed Business, 114 blz., ISBN 978 90 3524 311 8, Politiekunde 20.
- Ferwerda, H. (2009). *Shortlistmethodiek in zeven stappen. Onderdeel van het Masterplan Jeugdgroepen Nederlandse Politie*. Arnhem: Beke, ISBN 978 90 75116 51 9.
- Ferwerda, H., Torre, E. van der & Bolhuis, V. van (2009). *Nodale praktijken. Empirisch onderzoek naar het nodale politieconcept*. Apeldoorn/Den Haag: Politie en Wetenschap/Reed Business, 171 blz., ISBN 978 90 3524 370 2, Politiekunde 24.
- Gunther Moor, L. & Stokkom, B. van (2009). *Herstelrechtelijke politiepraktijken in Nederland en België*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie, ISBN 978 90 73822 02 3.
- Goderie, M. (2009). *Problematiek en hulpvragen van stelselmatige daders*. Utrecht/Den Haag: Verwey-Jonker Instituut/WODC, 57 blz.
- HALT Nederland (2009). *Jaarbericht Halt-sector 2008*. Leiden: HALT Nederland, 37 blz.
- Helderman, J.-K. & Honingh, M. (2009). *Systeemtoezicht. Een onderzoek naar de condities en werking van systeemtoezicht in zes sectoren*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 114 blz., ISBN 978 90 8974 149 3.
- Lensink, H. & Husken, M. (2009). *De dodenlijst; wie is wie in het liquidatieproces?* Amsterdam: Balans, 227 blz., ISBN 978 94 600 3023 9.
- Jong, S. de & Voskuil, K. (2009). *De Club van Dollars*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 192 blz., ISBN 978 90 468 0561 9.
- Jongebreur, W., Abraham, M. & Nauta, O. (2009). *Een detentieconcept voor de toekomst? Evaluatie van de verlengde pilotperiode van Detentieconcept Lelystad (DCL)*. Barneveld/Den Haag: Significant/WODC, 145 + 14 blz.
- Knoop, J. van der (2009). *Afwegingsinstrument 'Veiligheid en economie'*. Groningen/Den Haag : Decide, WODC, 65 blz.
- Koenraadt, F. & Weijers, I. (2009). *Vrijheid en verlangen*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 434 blz., ISBN 978 90 8974 106 6.
- Kromhout, M., Jennissen, R. & Wubs, H. (2009). *Migratie naar en vanuit Nederland een eerste proeve van de Migratiekaart*. Den Haag/Maastricht: WODC/Universiteit van Maastricht, 180 blz., Cahiers 2009-03.
- Krommendijk, M., Terpstra, J. & Kempen, P.H. (2009). *De Wet BOB: Titels IVA en V in de praktijk*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 145 blz., ISBN 978 90 8974 096 0.
- Louwes, E. (2009). *Schuldig. Mijn verhaal over de Deventer moordzaak*. Utrecht-Antwerpen: Kosmos, ISBN 978 90 215 4549 3.
- Luyckx, K. (2009). *De moord op Gert Luyckx. Alles toeval?* Leuven: Davidsfonds, 128 blz., ISBN 978 90 5826 626 2.
- Maes, E. (2009). *Van gevangenisstraf naar vrijheidsstraf. 200 jaar Belgisch gevangeniswezen*. Apeldoorn-Antwerpen: Maklu, 1.228 blz., ISBN 978 90 466 0227 0.
- Malsch, M. (2009). *Democracy in the Courts: Lay Participation in European Criminal Justice Systems*. Aldershot: Ashgate, 244 blz., ISBN 978 0 7546 7405 4.
- Meerdinkveldboom, M. & Terpstra, J. (2009). *Burge-ringrijpen. Een onderzoek naar ingrijpen door burgers bij situaties van (dreigende) criminaliteit en overlast*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie, ISBN 978 90 72652 41 6.

- Meershoek, G. (red.) (2009). *Politiestudies: terugblik en vooruitzicht. Een bundel essays voor Kees van der Vijver*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie, ISBN 978 90 72652 43 0.
- Moors, H., Rovers, B., Bruinsma, M. & Fijnaut, C. (2009). *Criminaliteit en veiligheid in Almere, 1984-2030*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 279 blz., ISBN 978 90 8974 092 2.
- Nuyts, C. & Borry, M. (red.) (2009). *Jaargids voor de politiediensten 2009*. Apeldoorn-Antwerpen: Maklu, 468 blz., 978 90 466 0245 4 .
- Ponsaers, P., Peters, T., Gunther Moor, L., Shapland, J. & Stokkem, B. van (2009). *Restorative Policing*. Gent/Brussel: Centrum voor Politiestudies/Politeia, Cahiers Politiestudies.
- Raad voor Strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (22009). *RSJ Jaarverslag 2008. Tijd van verandering. Meer aandacht voor nazorg*. Den Haag: RSJ.
- Rassin, E. (2009). *Tussen sofa en toga. Een inleiding in de rechtspsychologie*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 264 blz., ISBN 978 90 8974 156 1.
- Sackers, H.J.B. & Buruma, Y. (2009). *Kroniek van het strafrecht 2008*. Deventer: Kluwer, 224 blz., ISBN 978 90 1306 592 3.
- Schoenmakers, Y.M.M., Vries Robbé, E. & Wijk, A. Ph. van (2009). *Gouden bergen. Een verkennend onderzoek Nigeriaanse 419-fraude: achtergronden, daderkenmerken en aanpak*. Apeldoorn/Den Haag: Politie en Wetenschap/Reed Business, 197 blz., ISBN 978 90 3524 372 9, Politiewetenschap 48.
- Siegel, D., Gemert, F. van & Bovenkerk, F. (2009). *Culturele criminologie*. Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 257 blz., ISBN 978 90 8974 063 2.
- Sliedregt, E. van (2009). *Tien tegen één. Een hedendaagse bezinning op de onschuldpresumptie (oratie Amsterdam - VU)*, Den Haag: Boom uitgevers Den Haag, 56 blz., ISBN 978 90 8974 095 3.
- Snippe, J., Zwieten, M. van & Bieleman, B. (2009). *Maatregelenpakket Veiligheid Oude Wijken Groningen*. Groningen-Rotterdam: IntraVal, 33 blz., ISBN 978 90 8874 053 4.
- Tollenaar, N., Dijk, J. van & Alblas, J.W. (2009). *Monitor veelplegers 2003-2006. Cijfermatige ontwikkelingen*. Den Haag: WODC, Fact sheets 2009-01.
- Turenhout, M. van & Heijden, T. van der (red.) (2009). *Seniorencriminaliteit. Een verkennend onderzoek*. Den Haag: Wetenschappelijk Bureau van het Openbaar Ministerie, 157 blz., ISBN 978 90 813772 2 5.
- Van den Berghe, C. (2009). *Op de getuigenstoel*. Leuven: Davidsfonds, 160 blz., ISBN 978 90 5826 625 5.
- Vollaard, B. (2009). *Veelbelovende verklaringen voor de daling van de criminaliteit na 2002*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap, 74 blz., ISBN 978 90 78764 06 9.
- Wijk, A. van, Leiden, I. van & Ferwerda, H. (2009). *Weg achter het raam? De eerste resultaten van een onderzoek naar de effecten van sluiting van de raambordelen in Amsterdam op de raamprostituees*. Arnhem: Beke, 29 blz.
- Wijk, A. van, Nieuwenhuis, A., Arts, N. & Mehlbaum, S. (2009). *Inpakken niet nodig. Een profiel van straatroven en straatrovers in Almere*. Arnhem: Beke, ISBN 978 90 75116 50 2.
- Wijk, A. van, Vries Robbé, E. de, Nieuwenhuis, A. & Smulders, A. (2008). *Uitstel van behandeling? Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnis en de mogelijke effecten van detentie*. Arnhem: Beke, ISBN 978 90 75116 47 2.
- Zwieten, M. van, Biesma, S. & Bieleman, B. (2009). *Monitor daklozen en harddrugsverlaafden Apeldoorn 2008. Metingen 2004-2007*. Groningen-Rotterdam: IntraVal, 38 blz., ISBN 978 90 8874 090 9.
- Zauberman, R. (ed.) (2009). *Self-reported crime and deviance studies in Europe*. Brussel: VUBPress, 254 blz., ISBN 978 90 5487 558 1.

Promoties

- Dennis **Broeders**, Rotterdam, 15 mei 2009, *Breaking down anonymity. Digital surveillance on irregular migrants in Germany and the Netherlands*.
- Lieke **van Domburgh**, Amsterdam (VU), 13 mei 2009, *Very young offenders*. (uitg. eigen beheer).
- Anna **Oehmichen**, Leiden, 16 juni 2009, *Terrorism and anti-terror legislation: the terrorised legislator?*
- Marie **Rosencrantz Lindegaard**, Amsterdam (UvA), 12 juni 2009, *Coconuts, gangsters and rainbow fighters. How male youngsters navigate situations of violence in Cape Town, South Africa*. (uitg. eigen beheer).
- Hylke **Vervaeke**, Amsterdam (UvA), 15 oktober 2009, *Initiation and continuation. The social context and behavioural aspects of ecstasy use*.
- Bouke **Wartna**, Leiden, 26 februari 2009, *In de oude fout. Over het meten van recidive en het vaststellen van het succes van strafrechtelijke interventies*. Den Haag: WODC/Boom uitgevers Den Haag, 257 blz., ISBN 978 90 8974 085 4, Onderzoek en beleid 275.

Benoemingen, onderscheidingen enz.

- Hans **Boutellier**, nieuwe voorzitter Hein Roethofprijz.
- Amsterdam (VU): Edward **Kleemans**, m.i.v. 1 juni 2009 hoogleraar zware criminaliteit en rechtshandhaving.
- Amsterdam (UvA): Dirk **Korf**, 6 november oratie als hoogleraar criminologie, i.h.b. onderzoek naar criminaliteitsbeleid.
- Leiden: Joanne **van der Leun**, 11 december, oratie als hoogleraar criminologie.
- Leiden: Paul **Nieuwbeerta**, m.i.v. 1 juli 2009 hoogleraar criminologie.
- Nijmegen: Jan **Terpstra**, m.i.v. 1 april 2009 hoogleraar criminologie.

Agenda

Details via de links in ieder item en in 'agenda' in www.criminologie.nl/nvk (7-8 x per jaar geactualiseerd). Gegevens (ook voorlopige: onderwerp, datum, organisator, plaats, website, contact) zo vroeg mogelijk naar: De Criminoloog, t.a.v. Peter Sluiter, redactie.tvc@nscr.nl of per post: Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam.

- **Victims in Europe**, 25-26 juni, Lissabon, conference EU Framework Decision, www.tilburguniversity.nl/intervict/events/.
- **10 jaar politiehervorming België**, 2 juli - 1 februari 2010, 5 studiedagen, www.police.be/cps, secretariaat@politiestudies.be, 0032 9 264 8474.
- **Intervict**, 2 juli, lunch meeting, www.tilburguniversity.nl/intervict.
- **EU criminal justice**, 6-10 juli, ERA summer course, Trier, www.era.int, 0049 651 93737 0.
- **International crimes, Africa**, 20-24 juli, Rwanda, www.tilburguniversity.nl/intervict/events/.
- **Victimologie**, 23-28 augustus, Symposium WSV, Tokiwa University, Japan, www.isv2009.com.
- **Criminology, crime policy, human rights, crime control**, 9-12 september, Ljubljana, Slovenië, ESC Conferentie, <http://esc.sazu.si/>.
- **Leugendetecie in schriftelijke verklaringen**, 22-24 september, 30-31 september, SCAN-cursus en vervolgcursus, Gent, www.police.be/cps, secretariaat@politiestudies.be, 0032 9 264 8474.
- **Procosiaal gedrag - buurten, scholen, organisaties**, 30 september, Amsterdam, symposium KNAW / Van der Gaag Stichting, symposiumprosoc.fssuu.nl@uu.nl.
- **Private beveiliging**, 6 oktober, Universiteit Utrecht, www.ciroc.nl, ciroc@rechten.vu.nl, 020 598 6231.
- **Rehabilitation, reintegration war-affected children**, 22-23 oktober, Royal Flemish Academy of Belgium for Science and Arts, Brussel, www.rrwac.be.
- **Wijkwerking**, 21 oktober, congres CPS, Ninove, www.police.be/cps, secretariaat@politiestudies.be, 0032 9 264 8474.
- **Nazorg jongvolwassenen na detentie**, 10 november, congres, Den Bosch, www.avans.nl.
- **Kwaliteit in de keten**, 18 november, congres CPS, Schaarbeek, www.police.be/cps, secretariaat@politiestudies.be, 0032 9 264 8474.
- **Piraterij**, 9 december, Universiteit Utrecht, www.ciroc.nl, ciroc@rechten.vu.nl, 020 598 6231.

COLOFON

Redactie:

Dr. M. Soudijn en Dr. R. Staring,
m.m.v. Drs. S.P. Sluiter

De Criminoloog wordt 3 x per jaar per e-mail verzonden aan de leden van de Nederlandse Vereniging voor Criminologie - NVK/abonnees van het *Tijdschrift voor Criminologie - TvC*.

Correspondentieadres:

De Criminoloog, t.a.v. Peter Sluiter
Postbus 71304
1008 BH Amsterdam
redactie.tvc@nscr.nl
www.criminologie.nl/nvk,
waar u zich ook kunt aanmelden als lid van de NVK

